➢ ଏହି ରୋଗ ହେଲେ ଷ୍ଟ୍ରେପଟୋସାଇକ୍ଲିନ୍ ୧୫୦ ମିଲିଗ୍ରାମ ସହିତ କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ଼ ୧ ଗ୍ରାମ କିମ୍ବା ପ୍ଲାଣ୍ଟୋମାଇସିନ୍ ୧ ଗ୍ରାମ କୁ ଏକ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ରୋଗ ଦମନ ହୋଇଥାଏ ।

ପତ୍ରସଢା ରୋଗ

➢ କେଣ୍ଡା ପାଖାପାଖି ପତ୍ର ମୂଳରେ ମାଟିଆ ଦାଗ ହୋଇଥାଏ । ସମୟ ସମୟରେ ପତ୍ର ସଢା ରୋଗ ବଢିଗଲେ କେଣ୍ଡା ବାହାରି ପାରେ ନାହିଁ । ବାଭିଷ୍ଟିନରେ ବିହନ ବିଶୋଧନ କରି ଧାନ ବୁଣିଲେ ଏହି ରୋଗ ହୋଇନଥାଏ ।

➢ ଯଦି ରୋଗ ହୁଏ, ତେବେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ ୨.୫ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର କିମ୍ବା ବାଭିଷ୍ଟିନ ୨ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର କିମ୍ବା ବେନୋମିଲ୍ ୦.୫ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ହିସାବରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ପତ୍ରସଢା ରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇଥାଏ ।

କୀଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ

➢ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକର ସଂବାଳୁଆ ଧାନ ଗଛର ଗଣ୍ଠି ପାଖରେ ଛିଦ୍ରକରି ପଶିଥାଏ ଓ କାଣ୍ଡର କଅଁଳିଆ ଅଂଶକୁ ଖାଇଥାଏ । କାଣ୍ଡ ଝାଉଁଳି ଶୁଖିଯାଏ ।

➢ ଏହି ପୋକକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଜଳମଗ୍ନ ଧାନରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଟ୍ରାଇକୋଗାମା ନାମକ ପରଜୀବି ଜୀବାଣୁ ଛାଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକର ଅଣ୍ଡାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥାଏ ।

➢ ଯଦି ପାଣିର ପତନ କମ ରହେ, ତେବେ, କାର୍ବୋଫ୍ୟୁରାନ ୩ଜି କୁ ୩୩ କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି ହେକ୍ଟର କିମ୍ବା କାର୍ବୋସଲଫାନ୍ ୨ ମି.ଲି. /ଲିଟର ହିସାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଏହି କୀଟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିହୁଏ ।

➢ ରୋଗ ଏବଂ କୀଟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ହାରାହାରି ୫୦୦ ଲିଟର ରାସାୟନିକ ମିଶ୍ରଣ ସିଞ୍ଚନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ।

ଧାନ ଅମଳ

➢ ଫୁଲ ଉଡେଇବାର ୨୫ ରୁ ୩୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଧାନ କାଟି ଆଣନ୍ତୁ । ଧାନକୁ ଅମଳ ପରେ ଭଲଭାବେ ପାଛୁଡ଼ି ଶୁଖାଇ ରଖନ୍ତୁ । ଧାନରେ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ଶତକଡ଼ା ୧୨ ରୁ ୧୫ ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଫସଲ ପର୍ଯ୍ୟାୟ

➢ ଖାଲ ଜମିରେ ଧାନ ଚାଷ ପରେ ମୁଗ, ରାଶି, ଝୁଡଙ୍ଗ ଓ ତରଭୂଜ ଇତ୍ୟାଦି ସୀମିତ ଜଳସଚନରେ ଚାଷ କରିପାରିବେ।

ସିଆର ଧାନ ୫୦୦

ସି.ଆର୍.ଆର୍.ଆଇ ବୈଷୟିକ ଇସ୍ତାହାର-୮୭

©**ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ** - କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଅପ୍ରେଲ ୨୦୧୩

ସମ୍ପାଦନ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠ ବିନ୍ୟାସ - ବିଶ୍ୱନାଥ ଷଡଙ୍ଗୀ ଏବଂ ସଂଧ୍ୟାରାଣୀ ଦଲାଲ

ଫଟୋ - ପ୍ରକାଶ କର ଏବଂ ଭଗବାନ ବେହେରା

ମୁଦ୍ରଣ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନ, କଟକ,
ଓଡିଶା-୭୫୩ ୦୦୬ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶିତ

ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦

ଜଳମଗ୍ନ ଓ ଖାଲ ଜମି ପାଇଁ ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ କିସମ

ଶରତ୍ କୁମାର ପ୍ରଧାନ, ଲମ୍ବୋଦର ବେହେରା, ସୋମ୍ୟରଞ୍ଜନ ବାରିକ୍, ସୁଶାନ୍ତ କୁମାର ଦାଶ, ଜ୍ୟୋତିରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର, ଅମଲ ଘୋଷ, ବିଶ୍ୱନାଥ ଷଢଙ୍ଗୀ, ଓଁକାର ନାଥ ସିଂ ଏବଂ ତ୍ରିଲୋଚନ ମହାପାତ୍ର

ଜଳମଗ୍ନ ଜମିର ସମସ୍ୟା

ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ଖାଲ ଜମିରେ ପାଣିର ଉଚ୍ଚତା ୭୫ ରୁ ୧୦୦ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାନ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ସମୟରେ ଏକ ମାସରୁ ଅଧିକ ରହେ, ତାହାକୁ ଜଳମଗ୍ନ/ଡିପ୍ ୱାଟର୍ ଜମି କୁହାଯାଏ । ୧୦୦ ସେ.ମି. ରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚତା ପାଣି ଜମି ରହିଲେ, ସେଥିରେ ଚାଷ ହେଉଥିବା ଧାନକୁ ଭାସମାନ ବା ଫ୍ଲୋଟିଙ୍ଗ ଧାନ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ । ଆମ ଦେଶରେ ଏହି ପ୍ରକାର ଧାନ ଚାଷ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଧାନଚାଷର ଶତକଡ଼ା ୫ ଭାଗ ଅଞ୍ଚଳରେ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକାର ଧାନଚାଷରୁ ବହୁତ ଅଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିଥାଏ କାରଣ ଏହି ଧାନ ଚାଷରେ ଅନେକ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ଜଳମଗ୍ନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଧାନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ କିସମର ପାଣି ସହଣୀ ଶକ୍ତି, ଠିଆ ହୋଇ ରହିବା, ଅଧିକ ଅମଳ କ୍ଷମତା ଓ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ଏବଂ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ସହଣୀଶକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ଧାନ କିସମରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

କିସମ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦ କିସମଟି ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଳମଗ୍ନ ପରିବେଶରେ ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହା ଓଡ଼ିଶା ଓ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହି କିସମଟି ଜଳମଗ୍ନ ଜମିରେ ହେକ୍ଟରପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶାରେ ହାରାହାରି ୪୫ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ଓ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ ୩୧ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ଅମଳ ଦେଇଥାଏ । ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦ କିସମଟି ୧୬୦ ରୁ ୧୬୫ ଦିନରେ ପାଚିଥାଏ ଓ ଗଛ ଡେଙ୍ଗା ହୁଏ । ଏହି କିସମର ମଧ୍ୟମ ପିଲ ଦେବା କ୍ଷମତା ଥାଏ, ତଥା ୧୦୦୦ ଚାଉଳର ଓଜନ ୨୪ ଗ୍ରାମ ହୋଇଥାଏ । ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦ରେ ମହିଷା, ପତ୍ରଦାଗ, କାହାଳିଆ ପୋକ ଓ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ସହଣୀ ଶକ୍ତି ଅଛି ।

ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦ କିସମର ଗୁଣାବଳୀ	
ଉଚ୍ଚତା - ୧୪୦ ରୁ ୧୫୫ ସେ.ମି.	ଚାଉଳର ଲମ୍ବା - ୫.୬ ମି.ମି.
ଏକ ବୁଦାରେ ହାରାହାରି ପିଲ ସଂଖ୍ୟା - ୬ ରୁ ୮	ଚାଉଳର ମୋଟା - ୨.୧ ମି.ମି.
କେଣ୍ଡା ସଂଖ୍ୟା ବର୍ଗ ମିଟର ପ୍ରତି - ୨୨୨	ଚାଉଳର ଲମ୍ବା/ମୋଟା ଅନୁପାତ- ୨.୬
ଫୁଲ ଉଡ଼ାଇବା ଅବଧି - ୧୩୫ ରୁ ୧୪୦ ଦିନ	କେଣ୍ଡାର ପ୍ରକାର-ଗୁଚ୍ଛ
କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ପ୍ରକାର - ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ	ଚାଉଳ-ଧଳା
ଶୁଙ୍କ - ନାହିଁ	ଚାଉଳ ପ୍ରକାର - ମଧ୍ୟମ ସରୁ
୧୦୦୦ ଚାଉଳର ଓଜନ - ୨୪ ଗ୍ରାମ	ଧାନରୁ ଚାଉଳ ପରିମାଣ - ୭୧%
ବାସ୍ନା - ନାହିଁ	ଆମାଇଲୋଜ - ୨୫%

ଅଧିକ ଅମଳ ପାଇଁ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ

ଉତ୍ତମ ବିହନ ଓ କିସମ

- ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଓ ନିରୋଳା ପ୍ରମାଣିତ ବିହନ ସି ଆର ଧାନ ୫୦୦ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଯୋଗାଡ଼ କରନ୍ତୁ ଅଥବା ବିହନଟି କୌଣସି ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଓ ପୋକ ଲାଗି ନଥିବା ଚାଷ ଜମିରୁ ଅମଳ କରି ରଖନ୍ତୁ ।
- ବିହନ କିସମରେ ଶତକଡ଼ା ୮୦ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଗଜା ହେବା କ୍ଷମତା ରହିବା ଦରକାର ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି

- ମୌସୁମୀ ବାୟୁ ପ୍ରବାହିତ ବର୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ଜମିକୁ ୨ ରୁ ୩ ଓଡ଼ ଲୁହାଲଙ୍ଗଳରେ ଖରାଟିଆ ଚାଷ କରିଦିଅନ୍ତୁ ।
- ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଥରେ ରୋଟାଭେଟର ଦ୍ୱାରା ଚାଷ କଲେ ମାଟି ଭଲଭାବେ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାଏ । ଜମିକୁ ସମତୁଲ କରିଦିଅନ୍ତୁ ।

ବୁଣିବା ସମୟ

- ମୌସୁମୀ ବାୟୁ ପ୍ରବାହ ପୂର୍ବରୁ ଜମିର ବତର ଦେଖି ବିହନ ବୁଣି ଦିଅନ୍ତୁ । ସମ୍ଭବତଃ ମଇ ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରୁ ଜୁନ ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମୟ ।
- ପାଣି ଜମିବା ପୂର୍ବରୁ ଗଛ ସଂଖ୍ୟା ସଠିକ୍ ରଖନ୍ତୁ । ହେକ୍ଟରକୁ ଛଟା ବୁଣା କଲେ ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଓ ଲଙ୍ଗଳ ସିଆରରେ ବୁଣିଲେ ୮୦ କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ ।

ବିହନ ବିଶୋଧନ

- ପ୍ରତି ଏକ କି.ଗ୍ରା. ବିହନରେ ୨ ଗ୍ରାମ ଆଗ୍ରୋସାନ କିମ୍ବା ସେରେସାନ ଔଷଧ ଗୁଣ୍ଡକୁ ମିଶାଇ ବିହନ ବୁଣନ୍ତୁ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ

- ପାଣି ଜମିବା ପୂର୍ବରୁ ଗଛର ଠିକ୍ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ମୂଳସାର ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦରକାର । ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସ୍ଫରସ୍ ଓ ପଟାସ ସାରକୁ ହେକ୍ଟର ପିଛା ୪୦:୨୦:୨୦: କି.ଗ୍ରା. ହିସାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

- ଅଧା ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର, ସମସ୍ତ ଫସ୍ଫରସ୍ ଓ ତିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପଟାସ ସାରକୁ ମୂଳସାର ହିସାବରେ ଲଙ୍ଗଳ ସିଆରରେ ଧାଡ଼ି ବୁଣା ଧାନ ରେ ପକାନ୍ତୁ, ଏଥି ସହିତ ୫ଟନ୍ ସଢା ଗୋବର ଖତ ମଧ ପକାନ୍ତୁ ।
- ଧାନ ବେଉଷଣ ପରେ କିମ୍ବା ଧାଡ଼ି ବୁଣାରେ ଘାସ ବଛା ପରେ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ଓ ବାକି ଯବକ୍ଷାରଯାନ ଓ ପଟାସ୍ ସାରକୁ ପାଣି କମିଲେ ଧାନ କେଣ୍ଡା ବହାରିବା ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ଅନ୍ତଃ ଚାଷ ଓ ଘାସବଛା

- ପାଣି ଜମିବା ପୂର୍ବରୁ ବେଉଷଣ, ଖେଳୁଆ ଓ ଘାସବଛା ସାରିଦେବା ଦରକାର । ଏହା ପ୍ରାୟ ଧାନ ବୁଣିବାର ୪୫ ରୁ ୫୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସାରିଦିଅନ୍ତୁ । ବିସ୍‌ପାରିବେକ ସୋଡ଼ିୟମ ୩୦ ଗ୍ରାମ୍ ଏ.ଆଇ. ଏକ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ତୃଣ ଦମନ ହୋଇଥାଏ ।
- ଏହି ଔଷଧ ବଜାରରେ ନୋମିନି ଗୋଲ୍ଡ଼, ସେଗାର୍ଡ, କ୍ରପଷ୍ଟାର, ଲଙ୍ଗଷ୍ଟାର ଇତ୍ୟାଦି ନାମରେ ମିଳିଥାଏ ।
- ଏହି ଔଷଧକୁ ବିହନ ବୁଣିବାର ୧୨ ଦିନ ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରେ । ଶୀଘ୍ର ବନ୍ୟା ଆସି ଯଦି ଗଛସଂଖ୍ୟ କମିଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସେହି କିସମର ତଳିଥିଲେ ଖାଲିସ୍ଥାନରେ ରୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ବଞ୍ଚିଥିବା ଗଛର ବୁଦାକୁ ଚିରି ଖାଲି ଜାଗାରେ ଲଗାନ୍ତୁ (ଖେଳୁଆ କରନ୍ତୁ) ।

ରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ

- ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ପତ୍ରର ଅଗ୍ରରୁ କିମ୍ବା ପତ୍ର କଡ଼ରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପୁରା ପତ୍ରକୁ ପୋଡ଼ିଲା ସଦୃଶ କରି ଦେଇଥାଏ ।
- ରୋଗ ଆରମ୍ଭରୁ ଇଷତ୍ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗରୁ ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗରେ ପତ୍ର ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ରୋଗ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇଥାଏ ।